

Robinson utódai
Mit teszünk egy váratlan helyzetben?

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

6. évfolyam

Programcsomag: Én és a világ – Ember és környezete

A modul szerzője: Béri Eszter

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	11-12 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Felkészítés a váratlan és sok embert érintő változásokra, élethelyzetekre. „Túlélőtábor” előkészítése irodalmi élmények, illetve saját tapasztalatok alapján.
A modul témái, tartalma	Témák: Környezet, környezetvédelem Tartalom: Az életben maradás; az alapvető szükségletek feltérképezése
Megelőző tapasztalat	Kirándulások, táborozások, könyv- és filmélmények
Ajánlott továbbhaladási irány	A saját felkészülés alapján lebonyolított tábor, majd a tanulságok leszűrése
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önismeret, önállóság A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémakezelés, kreativitás, szabályalkotás és szabálytartás Társas kompetenciák: kreativitás, közösségépítés, szervezőkészség, segítségkérés és -nyújtás, elfogadás
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember és természet; Életvitel és gyakorlati ismeretek; Ember és társadalom Tantárgyakhoz: természetismeret; technika; életvitel Modulokhoz: szka106_01 Túra, tervezés és terep. Térképismeret, tájékozódás szka106_02 Sütés-főzés a szabadban szka106_34 A Föld és az élővilág érdekességei szka106_35 Az emberek szka106_36 Erdei iskola – nálunk
Támogató rendszer	Helyi vagy iskolán belüli tapasztalt szakember, túravezető, táborszervező, esetleg szülő bevonása, aki hajlandó a gyerekek előkészítő munkáját a saját tapasztalatai alapján megvitatni, kiegészíteni. Szentiványi Jenő: <i>A kőbaltás ember</i> . Ifjúsági Könyvkiadó. Budapest, 1954 Film: <i>Számkivetett</i> . Rendező: Robert Zemeckis, 2000

Módszertani ajánlás

A modul az erdei iskolai programot előkészítő foglalkozások sorába illeszkedik. Célkitűzésünk szerint arra irányul, hogy a diákok átgondolják: a civilizáció megszokott „áldásainak”, szolgáltatásainak hiánya nem jelenti azt, hogy „akkor nincs semmi érdekes”. Szabadban, tábori körülmények között esetleg szándékosan nélkülözzük ezeket a technikai eszközöket. Cserében másféle élményeket szerezhethetünk, amelyek bőségesen kárpótolnak, mondjuk a televízió vagy a számítógép hiányaért. Sok gyerek önellátó és talpraesett, de a komfort nélküli élethelyzetek messze állnak tőlük. Noha lehetséges, hogy sose kényszerülnek efféle helyzetek megoldására, kreativitásuk és önbizalmuk egy megfontoltan főlvállalt „túlélőtáborral” sokat gyarapodhat.

A modul célja, hogy képessé tegye a tanulókat az értelmes és felelős cselekvésre szokatlan vagy kritikus helyzetekben is. A felkészülést már hetekkel korábban meg kell kezdenünk, mert a ráhangolás közös olvasmány- vagy filmélményeken alapul.

A foglalkozáson – egyebek között – egy képzeletbeli veszélyhelyzetet is imitálunk. Ez szokatlan, de nem ismeretlen az intézmények életében, hiszen az iskoláknak fel kell készülniük hasonló helyzetekre (tűzriadó, bombariadó). Ez a kevés kockázattal járó játék készíti elő a tanulókat arra, hogy valós élethelyzetekben hogyan viselkedjenek. A közös szabadtéri programok, kirándulások, az erdei iskola során előfordulhat, hogy hasonló helyzetbe kerülünk. El kell érni a vonatot, a legközelebbi esőházat, a táborhelyet – úgy, hogy közben mindenkinek figyelnie kell a többiekre és magára is, és felelősen részt kell vennie a közös feladat megoldásában. Így válnak a gyerekek képessé arra, hogy figyelni, vigyázni tudjanak maguk és a társaik épségére, a tárgyaik, értékeik megtartására.

A zavartalan, és mások munkáját sem hátráltató lebonyolításhoz az iskola tanárainak és vezetőinek egyetértő segítsége, együttműködése feltétlenül szükséges. A „vészhelyzet” eljárásához szükség van néhány beavatott segítő felnőttre.

Senkit nem akarunk megijeszteni. Az élmény inkább érdekes, mint félelmet keltő legyen. Ezért a modul, a játék kezdete előtt néhány nappal jelezzük a gyerekeknek, hogy számítsanak egy veszélytelen „próbariadóra” a közeljövőben.

A kerettörténetek szerint jó idő esetén, május-júniusban egy tornaóráról váratlan esemény (próbariadó) kényszeríti a tanulókat a szervezett menekülésre. (Mivel a diákok zöme mobiltelefonnal, discmannel stb. jár az iskolába is, ezek „letiltásáról” nem kell külön gondoskodnunk, ha tornaórára szervezzük a próbariadót.) Így a szokott iskolai segédeszközöknek, szemléltetési lehetőségeknek ugyan szintén híjával vagyunk, de a túlságosan is megszokott civilizációs kelléktár nélkülözése e rövid időben is érzékelhetővé válik.

Időfelhasználás, tér- és teremrendezés: a modult 1 + 2 tanítási órára terveztük. A két részt más-más napon, de egy héten belül kell megszervezni. Az első 45 perc hagyományos tantermi feltételek között szervezhető.

Ha csak lehetséges, a modul második részét a szabadban kell lebonyolítani. Lehet ez akár egy park, de még inkább erdő, a település határán lévő terület.

Előzetes felkészülés, megelőző feladatok, tevékenységek: a tanulók megismerkednek a Robinson-történet bármely hozzáférhető feldolgozásával, akár képregény formájában is elolvashatják (pár héttel a modul tervezett időpontja előtt, kötött határidővel kijelölt előzetes feladat, illetve lehetőség); a tanulók a foglalkozás megkezdése előtt elolvassák *A kőbaltás ember* című könyvet (pár héttel a modul tervezett időpontja előtt, kötött határidővel kijelölt előzetes feladat, illetve lehetőség); a foglalkozás előtt nem sokkal a tanulók közösen megnézik a *Számkivetett* című filmet (közvetlen a foglalkozást megelőző napokban, esetleg korábbi közös programként); a tanulók olvasónaplót vezetnek és/vagy jegyzeteket készítenek.

Differenciálás, a személyes érzékenység figyelembevétele: gondosan fel kell térképezni, van-e valamelyik tanulónak krónikus, gyógyszerre is igénylő betegsége. Erről a kérdéssel még a modul idején is érdemes szót ejteni, nehogy elsikkadjon egy ilyen fontos információ. A modul lebonyolítása során nagyon kell figyelni azokra a gyerekekre, akik egyébként is szorongók, félénkek. Nem baj, ha közöttük is van „beavatott”, mert főleg ijesztgetéssel kínozni azt, aki nagy valószínűséggel rosszul bírja a szimulált krízishelyzetet.

Az értékelési mód és a tartalom összefüggésének megvilágítása: a kvázi katasztrófahelyzetben észlelt viselkedések, reakciók nyomán szükség, igény mutatkozhat a gyerekek részéről az egyéni beszélgetésekre. Lehet közöttük olyan, akit a kelleténél jobban felkavar ez a hatásos „helyzetgyakorlat”, ezért fontos helyretenni, kibeszélni az élményt.

Az volna az igazi, minket megerősítő kedvező minősítés, ha a gyerekek közül a modult követően minél többen vállalkoznának arra, hogy egy valódi túlélőtáborban is kipróbálják magukat. Ha van ilyen tevékenységben járatos ismerősünk, aki partnerként bevonható a foglalkozás menetébe, ismertessük meg vele is az osztályunkat.

en járatos ismerősünk, aki partnerként bevonható a foglalkozás menetébe, ismertessük meg vele is az osztályunkat!

A modul mellékletei

Tanári mellékletek

P1 – Csoportalakítás

P2 – Papírlapok

P3 – Katasztrófahelyzet

P4 – Levezető beszélgetés

P5 – Értékelés

P6 – Apróhirdetés